

На підставі означеного можна зробити наступні висновки.

У всіх груп досліджуваних здоров'я займає 1 місце в системі ціннісних орієнтацій, але, разом з тим, кількість студентів, які віддають пріоритет серед інших цінностей саме здоров'ю, різна, що дає підставу для думки про відмінності ставлення до власного здоров'я у досліджуваних студентів.

Можна також говорити про відсутність впливу навчання на значущість здоров'я для людини. Уявлення про здоровий спосіб життя у студентів, незалежно від їх віку перш за все зводяться до занять спортом, відсутності шкідливих звичок і правильному харчуванню.

Головною ознакою здорового способу життя наголошуються як складові здорового образу життя, так і показники здоров'я, яке на суб'єктивному рівні оцінюється як хороше самопочуття і гарний настрій. Переважна частина студентів вважають здоровий спосіб життя необхідним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брехман, И.И. Введение в валеологию – науку о здоровье / И.И.Брехман. – Л.: Наука, 1987. – 125 с.
2. Валеология: Диагностика, средства и практика обеспечения здоровья. – СПб.: Наука, 1993 – 269 с.
3. Здоровый образ жизни. Социально-философские и медико-биологические проблемы. – Кишинев: Штиинца, 1991. – 184 с.
4. Кураев, Г.А. Валеологическая система сохранения здоровья населения России / Г.А.Кураев, С.К.Сергеев, Ю.В.Шленов // Валеология. – 1996. – №1. – С. 7-17.
5. Леонтьев Д.А. Самоактуализация как движущая сила личностного развития: историко-критический анализ / Д.А.Леонтьев // Современная психология мотивации. – М.: Смысл, 2002. – С. 13-46.
6. Лисицын Ю.П. Образ жизни и здоровье населения / Ю.П.Лисицын. – М.: Знание, 1982. – 40 с.
7. Рубинштейн, С.Л. Основы общей психологии / С.Л.Рубинштейн. – СПб.: Питер, 2000.
8. Яковлева, Н.В. Анализ подходов к изучению здоровья в психологии / Н.В.Яковлева // Психология и практика. Ежегодник Российского психологического общества. – Ярославль, 1998. – Т.4. – Вып. 2. – С. 364-366.

ПЕДАГОГІЧНА УСТАНОВКА В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

УДК: 378.013+613.7

Долженко І.В.

Стаття присвячена необхідності формування пізнавально-професійної потреби як можливого фактора розвитку самостійності студентів. Відмічається важливість адаптації студентів до вузівської системи на основі становлення та перебудови їхнього ставлення до соціальних цінностей, формування ціннісних орієнтацій, формування статусу особистості.

Ключові слова: *пізнавально-професійна потреба, педагогічна установка, адаптація, цінності орієнтації, статус особистості.*

Статья посвящена необходимости педагогической установки как важного фактора в профессиональной подготовке студентов. Отмечается важность адаптации студентов к вузовской системе на основе установления и перестройки их отношений к социальным ценностям, формирования ценностных ориентаций, формирования статуса личности.

Ключевые слова: *познавательная-профессиональная потребность, педагогическая установка, адаптация, ценностные ориентации, статус личности.*

THE PEDAGOGICAL ATTITUDE IN THE PROFESSIONAL EDUCATION OF THE FUTURE PHYSICAL CULTURE AND SPORT SPECIALIST

I.V. Dolzhenko

The necessity of the cognitive-professional needs forming as an important factor of the student independence development has been discussed. The importance of the student adaptation to the highschool system on the basis of the establishment and reconstruction of his relations towards the social values, formation of evaluative understanding and personality status has been argued.

Key words: *cognitive-professional need, pedagogical aim, adaptation, value orientations, status of personality.*

У педагогічній спрямованості вчителя [5, 6] центральне місце займає система його професійних установок. Установка розуміється як готовність людини до певної діяльності під впливом відповідної потреби [2]. Це поняття часто отожднюють з очікуваннями людини, пов'язаними з майбутньою діяльністю, з собою, своєю поведінкою в певній ситуації, або з іншою людиною, а також упередженість у відношенні до чого-небудь або до кого-небудь.

Якщо суть установки взагалі виражається в очікуванні, то у професійній діяльності вона є усвідомленим очікуванням. Будучи елементом спрямованості особистості, вона є важливою складовою у професійній підготовці студентів [2].

Оскільки установка є важливою складовою діяльності, остільки у випускника педагогічного ВНЗ повинна бути сформована установка на педагогічну діяльність. Проте, як показує досвід, пройшовши через типову школу і типовий ВНЗ, вчитель нерідко приходиться до дітей з дуже простою установкою: «дати» їм свій предмет. Не маючи досвіду і не готовий мислити аналітично, такий вчитель вважає, що об'єктивно отримані школярем знання знадобляться лише для вступу до вузу, а багато знань так і залишаться мертвим вантажем. Вважаємо ще раз наголосити - ефективність роботи вчителя, залежить від його бажання вчити дітей.

У нашому розумінні воно є комплексом завдань, які відповідають за соціалізацію особистості педагога, вироблення і розвиток його професійних установок. Вчитель формує у собі:

- цілісність поведінки і переживання в педагогічних ситуаціях;
- внутрішню організацію диспозиції і внутрішню впорядкованість діяльності педагога;
- послідовність поведінки і структурну стійкість дій вчителя [2].

Навчання у педагогічному ВНЗ має формувати установку на педагогічну діяльність, яка виражає ставлення особи до педагогічних цінностей і визначає її взаємини з середовищем [4].

Таким чином, установка на педагогічну діяльність виражається у способі існування цілісності особи в конкретний момент її діяльності, що чітко зображає внутрішні відношення, на базі яких виникає діяльність з педагогічною спрямованістю.

Педагогічна установка — це готовність, яка визначає вчинки і спрямованість поведінки вчителя в педагогічних ситуаціях. Інакше кажучи, це специфічний стан особи, який настроює її на педагогічну діяльність, а також визначає виникнення тієї психічної активності, яка необхідна для доцільного завершення того чи іншого елемента педагогічної діяльності.

Педагогічна установка як комплекс установок, компоненти якого є передумовами конкретних проявів психічної активності педагога. Додатки педагогічної установки формуються під впливом як традиційних, так і нетрадиційних форм, методів і засобів навчання в школі і у вузі.

Існує класифікація професійно-педагогічних установок сучасного вчителя:

1. Продуктивні установки:

а) егоцентричні:

- установка на успіх в діяльності;
- презентаційні установки (на вияв себе, свого образу і досягнень того, що оточує), пов'язані з потребою в увазі;
- установка на самоосвіту, саморозвиток, саморозкриття.

б) альтруїстичні:

- установка на вираз любові до дітей і турботи про них, потреба опікати;
- установка на служіння ближньому (у широкому сенсі);
- установка на широке соціальне служіння суспільству, Батьківщині.

2. Непродуктивні установки:

а) установка на матеріальне благополуччя;

б) установка на уникнення невдач;

г) прихована потреба у владі;

д) компенсаторні потреби (самозвеличання за рахунок приниження дітей);

е) різноманітні випадкові установки [2]

Педагогічна установка має значення не тільки на етапі професійного самовизначення. Безліч «тактичних» установок пронизують і повсякденну діяльність вчителя [4, 5].

Формування професійно-педагогічної спрямованості студентів сполучене з ціннісними орієнтаціями, які пов'язані з процесом, в якому особа підпорядковує цінності, відбираючи і оцінюючи їх. Уміння орієнтуватися в цінностях стає структурним елементом особистості, який закріплюється життєвим досвідом, сукупністю переживань, виражених у спрямованості особистості студента [3].

Професійне адаптивне пристосування передбачає оволодіння студентами ціннісними орієнтаціями у межах даної професії, усвідомлення мотивів і цілей в ній, зближення орієнтирів особистості студента і його професійної групи. Професійна адаптація передбачає також пристосування, прийняття для себе всіх компонентів професійної діяльності: її завдань, предмету, способів, засобів, результатів, умов у межах даної професії [1].

Ціннісні орієнтації завжди присутні у діяльності педагога. Цінності особистості виявляються в ідеалі, переконаннях, установці, діяльності, порядності, чесності, відповідальності, точності.

В. І. Жернов виділив педагогічні цінності, які належать до професійно-педагогічної спрямованості особистості, її навчання, її духовному становленню:

- ідеал як мета і результат професійно-педагогічної підготовки студента (термінальна цінність);
- знання, уміння і навички, які складають змістовну сторону підготовки як засіб досягнення професійних освітніх цілей (інструментальні цінності);
- особистісні якості, які виражають результати трудової, моральної, естетичної, професійної підготовки;
- ставлення до навколишнього середовища, до себе, своєї учбової діяльності як засобу досягнення професійних освітніх цілей;
- система поглядів, переконань, установок, принципів, які утворюють сутісну характеристику особистості фахівця [3].

Таким чином, орієнтація в професійних термінальних і інструментальних цінностях необхідна для підготовки фахівця, визначення його місця в житті, для реалізації його сил і здібностей.

Професійно-педагогічна спрямованість є комплексним утворенням, в структурі якого провідне положення займає педагогічна установка. Вона знаходиться у взаємовпливі і взаємозв'язку з такими структурними компонентами професійно-педагогічної спрямованості як емоційне ставлення до педагогічної діяльності і професійно-ціннісні орієнтації, які є показниками її сформованості.

На основі показників професійно-ціннісних орієнтацій студентів I – 3 курсів ІДГУ були отримані наступні дані (див. табл. 1). Як бачимо, впродовж навчання у вузі низький рівень професійно-ціннісних орієнтацій студентів значущо не розрізняється ($P > 0,05$). Так само не спостерігається достовірних змін на середньому і високому рівнях з I по 3 курс.

Таблиця 1

Показники розвитку професійно-ціннісних орієнтацій студентів (%)

Курс	Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень
I	15,3	47,6	32,3
II	14	56	30
III	14	56	30

У процесі навчання у ВНЗ змінюється ставлення студентів до педагогічної діяльності (див. табл. 2).

Таблиця 2

Показники розвитку професійно-педагогічної спрямованості особистості у майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту (%)

Курс	Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень
I	17,8	54,5	27,6
II	23,1	51,1	25,8
III	28,9	48,7	22,4

Так, на 1 курсі 19,3 % студентів не мають певного ставлення до педагогічної діяльності, проте до 3-го курсу таких студентів стає більше (51,5%), відповідно зменшується відсоток студентів з позитивним ставленням до педагогічної діяльності.

В основу формування професійно-педагогічної спрямованості особистості студента слід віднести не тільки суспільний статус педагога, його особистісні якості, але і прагнення майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту оволодіти педагогічною майстерністю.

Професіоналізація відбувається у взаємозв'язку з соціалізацією. Соціалізація особистості, формування її спрямованості пов'язані з наявністю відповідних чинників:

- включення особи в систему соціальних відносин, пов'язаних з виконанням відповідних соціальних ролей;
- включення особи у спілкування. Поза соціальним спілкуванням, поза соціальною діяльністю немає соціалізації, розвитку особистості;
- орієнтація особистості в соціальних цінностях, пов'язаних із задоволенням соціальних потреб;
- включення особи в інтелектуальну і матеріальну трудову діяльність, яка переслідує створення суспільних цінностей;
- займаний особою статус в суспільній ієрархії відносин і роль, яка пропонується їй суспільством;
- соціальні спільноти, в межах яких особа реалізує свої соціальні функції;
- сукупність соціальних цінностей, соціальних норм, знань, умінь і навичок для виконання особою соціальних функцій;
- наявність соціального середовища, яке забезпечує передачу особі культурних зразків, цінностей, норм даного суспільства;
- формування установки на цінності соціалізації [див. 3].

Формування професійно-педагогічної спрямованості виступає як процесуальна система і має свої особливості. У процесі навчання у вузі міняється ставлення до педагогічної діяльності (див. табл. 2).

Педагогічний процес формування професійно-педагогічної спрямованості особистості — це керований процес, пов'язаний з механізмами взаємодії керуючої і керованої підсистем. Спрямованість управління педагогічним процесом містить формування інтересів, розвиток мотиваційно-потребової сфери особистості, становлення принципів і професійно-педагогічної установки студента. Для прийняття управлінського рішення необхідна різноманітна інформація, зокрема, про внутрішній стан особи студента, її установки, потреби, ціннісні орієнтації.

Таким чином, формами прояву спрямованості є інтереси і мотиви, потреби і установки, ідеали і ціннісні орієнтації, переконання і світогляд. При цьому установки виступають детермінантою спрямованості особистості. Педагогічна установка є процесуальним елементом формування і показником стійкості професійно-педагогічної спрямованості особистості.

Педагогічна установка особистості майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту є системним утворенням, у структуру якого входить сукупність наступних компонентів: рефлексія, уважність до дітей, готовність до саморозвитку, мотивація досягнення успіху і мотивація уникнення невдач. Дані компоненти відображають специфіку професії вчителя з фізичної культури і тренера; їх фор-

мування можливо здійснювати в процесі учбової діяльності у вузі, а також вони визначають професійно-педагогічну спрямованість особистості педагога.

Розгляд педагогічної установки як детермінанти професійно-педагогічної спрямованості особистості фахівця з фізичної культури і спорту дозволить фізкультурно-педагогічним вузам істотно поліпшити підготовку висококваліфікованих фахівців.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания / Б.Г. Ананьев. - Л.: ЛГУ, 1968. - 339 с.
2. Бегидова С.Н. Педагогическая установка в профессиональной подготовке специалиста по физической культуре и спорту: детерминанты, процесс, условия / С.Н. Бегидова, Ю.А. Иоакимиди, Л.Ф. Сельмидис. — Майкоп: Адыгейский гос. ун-т, 2006. — 127 с.
3. Жернов В.И. Профессионально-педагогическая направленность личности студента: теория и практика ее формирования: Дис. ...д-ра пед. наук: 13.00.08 / Жернов Василий Иванович. — Магнитогорск, 1999. — 305 с.
4. Маркова А.К. Психология профессионализма / А.К. Маркова. — М.: Знание, 1996. - 308 с.
5. Маркова А.К. Психология труда учителя: кн. для учителя / А.К. Маркова. — М.: Просвещение, 1993. — 191 с.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ДО АНАЛІЗУ РЕЗУЛЬТАТІВ ТЕСТУВАННЯ ТОРГОВИХ СИСТЕМ НА ОСНОВІ ЗВІТІВ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПРОГРАМИ METASTOCK

УДК: 378.013+332.45+330.092+332

Костенко Р.В.

Статтю присвячено проблемі професійної підготовки майбутніх економістів до роботи на валютному ринку на основі комп'ютерної програми MetaStock. Метою даної статті є розкриття методичних засад професійної підготовки майбутніх економістів до аналізу результатів тестування торгових систем на основі звітів комп'ютерної програми MetaStock.

Ключові слова: професійна підготовка, тестування торгових систем, майбутні економісти, валютний ринок, комп'ютерні технології, комп'ютерна програма MetaStock.

ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ ЭКОНОМИСТОВ К АНАЛИЗУ РЕЗУЛЬТАТОВ ТЕСТИРОВАНИЯ ТОРГОВЫХ СИСТЕМ НА ОСНОВЕ ОТЧЕТОВ КОМПЬЮТЕРНОЙ ПРОГРАММЫ METASTOCK

Р.В. Костенко

Статья посвящена проблеме профессиональной подготовки будущих экономистов к работе на валютном рынке на основе компьютерной программы MetaStock. Целью данной статьи является раскрытие методических основ профессиональной подготовки будущих экономистов к анализу результатов тестирования торговых систем на основе отчетов компьютерной программы MetaStock.